

การศึกษาความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

The Study of Expectation toward Community Quality School under
Uthathani Primary Educational Service Area Office 2

ชญวิทย์ สารีกา¹, เยาวเรศ ภัคดีจิตร์², ทินกร ชอัมพงษ์³

Thanyawit Sarika¹, Yaowares Pakdeejit², Tinnakorn Cha-am pong³

Corresponding Author E-mail: thanyawit.s@sru.ac.th

Received: 2023-06-20; Revised: 2023-07-15; Accepted: 2023-07-25

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน มีความเที่ยงทั้งฉบับ 0.98 และมีความเที่ยงในแต่ละด้านระหว่าง 0.90 – 0.97 ทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคาดหวังสูงสุด คือ ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.62) และด้านที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุด คือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.74) 2) การเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบรายคู่พบว่า ด้านงบประมาณ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี (\bar{X} = 4.18) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี (\bar{X} = 3.76) และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี (\bar{X} = 3.76) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน น้อยกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป (\bar{X} = 4.09) ส่วนด้านวิชาการ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี (\bar{X} = 4.25) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี (\bar{X} = 3.94)

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, โรงเรียนคุณภาพ, โรงเรียนคุณภาพของชุมชน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the expectation toward community quality school classified academic degree and working experience. The sample groups in this study were 169 administrators and teachers obtained by multi state random sampling. The study instrument was a questionnaire concerning the expectation toward community quality school with validity at 0.98. The validity of each aspects was between 0.90 – 0.97. Data were analyzed by mean, standard deviation, t-test independent, analysis of variance (One – Way ANOVA) and post-hoc testing by sheffe's method. The findings were as follows:

1) The expectation level toward community quality school under Uthaithani Primary Educational Service Area Office 2 was overall at the high level (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.60). When considered in each aspects, the academic was the highest expectation at the high level (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.64), followed by the management at the high level (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.62) and the budget was the lowest expectation at high level (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.74), respectively. 2) The comparison of the expectation toward community quality school on the opinions of administrators and teachers found that the respondents' classified by academic degree was the no difference and classified by working experience was the difference of statistically. Meanwhile, the pair comparison of working experience found that the respondents' working experience less than 5 years (\bar{X} = 4.18) had the opinions on expectation toward community quality school higher than working experience 5-10 years (\bar{X} = 3.76) and the respondents' working experience 5-10 years (\bar{X} = 3.76) had the opinions on expectation toward community quality school lower than working experience over 10 years (\bar{X} = 4.09). The academic aspects found that the respondents' working experience less than 5 years (\bar{X} = 4.25) had the opinions on expectation toward community quality school higher than working experience 5-10 years (\bar{X} = 3.94).

Keywords: Expectation, Quality School, Community Quality School

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือที่ช่วยขัดเกลา อบรมให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถป้องกันตนเองและประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพท่ามกลางบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาอันมีอุปสรรค ปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของไทยในทุกๆระดับ การบริหารจัดการของสถานศึกษา ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาค ด้านคุณธรรม จริยธรรม ขาดวินัยขาดความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะ โดยวัตถุประสงค์หลักของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579 นั้นมุ่งพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ให้รู้จักสามัคคี ร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำพาประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 36-93) สอดคล้องกับความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่า จะต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษา การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้ถือว่าผู้เรียนนั้นมีความสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา 2562: 5-14) และจากแนวโน้มการลดลงของจำนวนประชากรในวัยเรียนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชากรลดต่ำลง ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ การรวบรวมโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ซึ่งเรียกว่า “โรงเรียนเครือข่าย” เข้าร่วมกับ โรงเรียนหลักของชุมชนที่มีขนาดและความพร้อมในการจัดการศึกษา มากกว่า ซึ่งเรียกว่า “โรงเรียนคุณภาพ” เพื่อให้เป็นโรงเรียนมีขนาดใหญ่ที่ใหญ่ขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ บุคลากร อาคาร สิ่งปลูกสร้างรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาแก่ ผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจะดำเนินการรวบรวมโรงเรียนในลักษณะ 1 ต่อ 7 หรือ 1 ต่อ 8 โรงเรียน หรือในอัตราส่วน ที่มากที่สุดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการได้ โดยให้โรงเรียนคุณภาพของชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนและ ดำเนินงานในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ก)

จากผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ผ่านมายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จัดทำแผนบูรณาการด้านการศึกษาของจังหวัดอุทัยธานี ในปีงบประมาณ 2565 - 2567 เพื่อหาแนวทางการรวบรวมโรงเรียน ขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการบริหาร จัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศในภาพรวม จึงมี แนวทางการดำเนินงานในโครงการที่มีชื่อว่า “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วม จัดทำแผนในการรวบรวมครั้งนี้ จำนวน 40 โรงเรียน แบ่งเป็น 6 Model โดยจะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 1 โมเดล ประกอบด้วย Model ที่ 1 : โรงเรียนชุมชนบ้านเมืองกา รุ่งมิตรภาพที่ 52 อำเภอบ้านไร่ และจะเริ่มดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566 อีกจำนวน 5 Model ได้แก่ Model ที่ 2 : โรงเรียนบ้านหนองจอก อำเภอบ้านไร่ Model ที่ 3 : โรงเรียน บ้านวังหิน อำเภอบ้านไร่ Model ที่ 4 : โรงเรียนบ้านเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ Model ที่ 5 : โรงเรียนอนุบาลห้วยคต อำเภอ ห้วยคต และ Model ที่ 6 : โรงเรียนบ้านตลิ่งสูง อำเภอห้วยคต โดยมีระยะเวลาดำเนินการตามแผนงานนี้ระหว่างปีการศึกษา 2564 - 2567 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานีเขต 2. 2564: 4 - 9)

จากสภาพปัญหาและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ดังกล่าว พบว่า แนวโน้มของจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องตามความคาดหมายใน อนาคตทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และความเหลื่อมล้ำ รวมถึงโอกาสในการเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชากรวัยเรียน ทั้งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการศึกษา ของภาครัฐในภาพรวม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และ โรงเรียนเครือข่าย เพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ช่วยในการยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของการศึกษาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ให้ความหมายของโรงเรียนคุณภาพไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งผู้ศึกษาจะขอนำเสนอ ดังนี้

อำรุง จันทวานิช (2547: 14; อ้างถึงใน อุษณีย์ สีแก้วตุ้. 2561: 35 - 36) กล่าวว่า โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่มีสังคมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สนองสอดคล้องความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และโรงเรียนอื่นได้

สนอง สุดสะอาด (2560: 155) กล่าวว่า โรงเรียนคุณภาพ หมายถึง โรงเรียนที่ได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐานด้วยกระบวนการที่หลากหลายตามบริบททรัพยากรและศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่ โดยการบริหารการศึกษาที่ดีเยี่ยม มุ่งเน้นการเพิ่มคุณภาพอย่างต่อเนื่องให้กับนักเรียน เป็นการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ประชาชน และหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่น โรงเรียนมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน และดำเนินงานตามทิศทางที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งมุ่งไปที่นักเรียนคุณภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมคุณภาพ โดยเน้นนักเรียนให้เป็นคนดีมีศีล สมာธิ ปัญญา และมองภาพให้เกิดในอนาคตร่วมกัน กำหนดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาพร้อมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563: 17) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ไว้ว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชน หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนมาเรียนรวม ในอัตรา 1 ต่อ 7, 1 ต่อ 8 หรือในอัตราส่วนที่มากที่สุดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการได้ ตามความพร้อม และดำเนินการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดความเชื่อมั่นต่อชุมชนและผู้ปกครอง

กมล รอดคล้าย (2565: ออนไลน์) กล่าวว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชน ประกอบด้วย โรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษา คือโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาส โดยมีสภาพภูมิศาสตร์ที่มีความพร้อมและเหมาะสม มีโรงเรียนเครือข่ายโดยรอบสามารถนำนักเรียนมารวมเพื่อยกระดับคุณภาพให้เกิดความมั่นใจต่อชุมชน และผู้ปกครองเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และแพร่ทรัพยากรร่วมกัน ส่วนโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา คือโรงเรียนที่เปิดสอน ม.1-6 สภาพภูมิศาสตร์มีความพร้อมรองรับโรงเรียนประถมศึกษาที่จะมาเรียน และรับนักเรียนขยายโอกาสที่จะมาศึกษาต่อหรือมาเรียนรวม เป็นการแบ่งเบาภาระในการรับนักเรียนโรงเรียนแข่งขันสูงกลับสู่ชุมชน และโรงเรียนคุณภาพแบบ Stand Alone คือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร พื้นที่สูง บนเกาะ หรือการคมนาคมไม่สะดวกทำให้นักเรียนไม่สามารถไปเรียนร่วมกับโรงเรียนอื่นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชน หมายถึง โรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูง ประสบความสำเร็จทางวิชาการ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จัดการบริหารโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และสถานศึกษาอื่นได้

ความสำคัญของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

“โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” เป็นเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพเป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างของโรงเรียนอื่นที่เป็นรูปธรรมและท้าทายความสามารถของผู้บริหาร ความสำเร็จของการมี “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” จึงส่งผลให้บรรลุตามมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2540 ที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ” นอกจากนี้ยังจะช่วยขจัดปัญหาวิกฤติทางการศึกษาต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น คุณภาพสถานศึกษาที่แตกต่างกัน คุณภาพผู้เรียนที่มีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และความเลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นความมุ่งมั่นของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคตที่จะให้ “โรงเรียนคุณภาพ” ดำเนินการได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นมิติใหม่แห่งการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตั้งแต่รากฐานของการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ (อรุณ จันทวานิช. 2547: 13-14; อ่างถึงใน อุษณีย์ สี่แก้วตุ้. 2561: 37) จากผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552 - 2559 พบว่า ไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ง-จ) ได้แก่

ด้านโอกาสทางการศึกษา ต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ด้านคุณภาพการศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา

จากข้อมูลด้านประชากรไทยในปัจจุบัน พบว่า อัตราการเกิดของเด็กปี พ.ศ. 2526 มีจำนวน 1,055,802 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 666,357 คน ลดลงไปถึง 36.89% สอดคล้องกับ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า 10 ปีที่ผ่านมาจำนวนประชากรเกิดใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากในปี 2553 มีจำนวนประชากรในช่วงอายุ 0 - 4 ปี จำนวน 3,854,712 คน แต่ในปี 2562 มีจำนวนเหลือเพียง 3,185,739 คนเท่านั้น นอกจากนี้จากรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ ทีดีอาร์ไอ เมื่อปี 2558 ระบุว่า เกือบทศวรรษที่ผ่านมา ระบบการศึกษาไทยต้องประสบกับปัญหาในการพัฒนาเชิงคุณภาพ ซึ่งทางเลือกที่ทีดีอาร์ไอได้นำเสนอคือ การควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้การควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2,000 แห่ง จะทำให้รัฐประหยัดเงินได้ปีละไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท และสามารถนำเงินดังกล่าว ไปใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอนของนักเรียนที่ตรงจุด นอกจากนี้ ผลการศึกษาของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงจะส่งผลให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 36 - 93)

จากการวิเคราะห์ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันและอนาคตเป็นอย่างมาก เนื่องจากจำนวนประชากรแรกเกิดของไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน และจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคตตามการคาดการณ์ โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบท ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพ ทั้งยังสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการศึกษา ซึ่งแนวทางการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามแนวทางของโครงการโรงเรียนคุณภาพนั้นจะทำให้รัฐประหยัดงบประมาณไปได้มากและสามารถนำงบประมาณดังกล่าวมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และตรงจุดมากขึ้น

นโยบายการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล ภายใต้การขับเคลื่อนของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีแนวความคิด “ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง” เพื่อให้การทำงาน ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความรวดเร็ว ปรับตัวให้

ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง และสามารถนำพาให้ ประเทศไทย ไปต่อหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ประกอบกับการสนับสนุนข้อมูลผลการประชุม องค์กรยูเนสโก ได้ระบุถึงเรื่องการศึกษาแบบเรียนรวมหรือการศึกษาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ด้วยหลักสูตรที่ยืดหยุ่น วัตถุประสงค์ตามสมรรถนะเด็ก มีการลงทุนด้านการศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

โดยหนึ่งในนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ กำลังดำเนินการคือ การ “ควบรวม” โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ซึ่งจากข้อมูล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พบว่า โรงเรียนในสังกัดปี 2563 จำนวน 29,642 แห่ง มีเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6,600,745 คน แบ่งเป็นโรงเรียน ขนาดกลาง – ใหญ่ 14,666 แห่ง มีนักเรียน 5,631,753 คน คิดเป็น 85.32% ของนักเรียนทั้งหมด และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน อีกจำนวน 14,976 แห่ง มีนักเรียน รวม 968,992 คน คิดเป็น 14.68% ของนักเรียนทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 1-4)

โดยตัวอย่างความสำเร็จของแผนควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ “แก่งจันทรมิตร” จังหวัดเลย โดยนำครูและนักเรียนจากโรงเรียนใกล้เคียง 4-5 แห่ง ระยะทางไม่ถึง 10 กิโลเมตร มาทำการควบรวม การเรียนการสอน ทั้งการควบรวมชั้นเรียน การควบรวมรายวิชา เพื่อแก้ไขปัญหาครูไม่ครบชั้น ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ได้ควบรวมโรงเรียนไปเรียบร้อยแล้ว 42 โรงเรียน โดยผ่านการเห็นชอบของชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ทางการศึกษาในพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเห็นผลการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ นักเรียน ตั้งใจเรียน ครูในพื้นที่มีความสุขกับการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมที่จะพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามอาจจะมีโรงเรียนบางแห่งที่ไม่สามารถควบรวมหรือเลิกสถานศึกษาได้ เนื่องจาก ขาดโรงเรียนคุณภาพรองรับในพื้นที่ใกล้เคียง หรือโรงเรียนขนาดเล็กแบบ Stand Alone , โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง โดยมีหลักการทำโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยควบรวมโรงเรียน 1 ต่อ 7 หรือ 1 ต่อ 8 หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่ เพื่อให้โรงเรียนขนาดใหญ่มากขึ้น และเปิดโอกาสให้มีการบริหารจัดการในระดับมัธยมศึกษา เพิ่มโอกาสให้นักเรียนมีทางเลือกโรงเรียนคุณภาพในลักษณะ “โรงเรียนดีสี่มุมเมือง” เพื่อลดการแข่งขัน เข้าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษหรือโรงเรียนยอดนิยมประจำจังหวัดหรืออำเภอ และมีการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อม เพื่อให้ผู้ปกครอง และชุมชน เกิดการยอมรับ ในการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563 : 1-6)

ขอบข่ายการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพของชุมชนประจำปีการศึกษา 2564-2565 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย บริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ ของชุมชน รองรับการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ใกล้เคียง ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ความสำเร็จ ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางการบริหารจัดการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 18)

1. ด้านการบริหารจัดการ โดยมีแนวทางการดำเนินงานในระยะเริ่มต้นที่สำคัญ คือ จัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนรวม ประกอบด้วย จัดทำทะเบียนนักเรียนที่จะมาเรียนร่วม จำแนกเป็นรายชั้น โรงเรียนคุณภาพต้องนำพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนเครือข่ายมารวมเป็นพื้นที่บริการ กำหนดระยะทางและสภาพการคมนาคมจากโรงเรียนเครือข่ายไปโรงเรียนคุณภาพ รวมถึงวิธีการเดินทางของนักเรียนเป็นรายบุคคล สนับสนุน งบประมาณ ค่าพาหนะนักเรียน และรายงานผลการขอและการใช้งบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

2. ด้านงบประมาณ มีแนวทางในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ โรงเรียนคุณภาพจัดทำคำขอของงบประมาณสำหรับพัฒนาอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ และบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารจัดการที่ดินและสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนร่วม การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงการจัดสรรยานพาหนะให้กับโรงเรียนคุณภาพเพื่อรับ-ส่งนักเรียน เพื่อยกระดับโรงเรียนคุณภาพตามแผนงาน

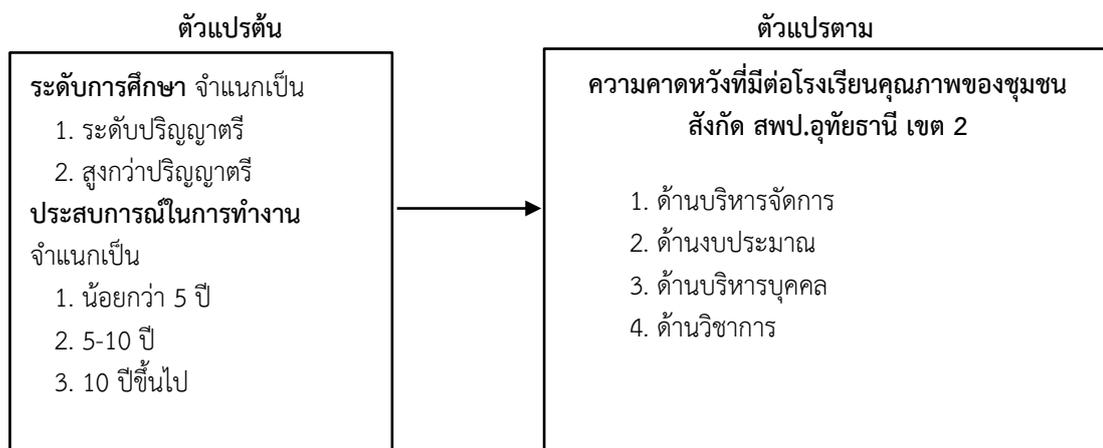
3. ด้านบริหารบุคลากร ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ การให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้งโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ร่วมกันบริหารงาน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามความสามารถ หรือตามความเหมาะสมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การพิจารณาการโยกย้ายของครูผู้สอน การกำหนดบทบาทหน้าที่และความ

รับผิดชอบสำหรับผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการสอน ทั้งในโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ในการจัดการเรียนการสอนและภาระงานอื่น ๆ ให้ตรงตามความรู้ความสามารถ

4. ด้านวิชาการ ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตร โดยโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่ายต้องร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม ของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ครูนำหลักสูตรสถานศึกษามาวางแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาครูให้ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย กำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล และจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในร่วมกัน รวมถึงการจัดหา ผลิต สื่อ และใช้สื่อหรือนวัตกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชนเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนมากในปัจจุบันและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามอัตราการเกิดของประชากรวัยเรียนในอนาคต โดยมีหลักการในการ “ควบรวม” โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันเข้าด้วยกันเพื่อทำให้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น มีทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนมากขึ้น ทั้งยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดการแข่งขันของผู้เรียนเพื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง ซึ่งมีจำนวนน้อยในปัจจุบัน ประหยัดงบประมาณในการส่งเสริมการจัดการศึกษาในภาพรวม สามารถนำงบประมาณเหล่านั้นมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตรงจุด ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามแผนบูรณาการด้านการศึกษาของจังหวัดอุทัยธานี ในปีงบประมาณ 2565-2567 โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 6 แห่ง และผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 34 แห่ง รวมโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่ายทั้งสิ้น 40 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครู จำนวน 258 คน รวมทั้งสิ้น 298 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi State Random Sampling) ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน และครู จำนวน 146 คน รวมเป็น 169 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยทำการสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารบุคลากร 4) ด้านวิชาการ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ขอเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) พบว่ามีข้อคำถามที่วัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยภาพรวมและรายด้าน จำนวน 56 ข้อ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และพบว่ามีค่าความเที่ยง 0.98 โดยมีค่าความเที่ยงในแต่ละด้านระหว่าง 0.90 – 0.97 มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย กับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 58 (ห้วยคตสามัคคี) โรงเรียนบ้านหนองลันราษฎร์บำรุง โรงเรียนบ้านดงสูง โรงเรียนบ้านโป่งข่อย โรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา และโรงเรียนบ้านหนองมะสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 12 - 16 กันยายน 2565 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือส่งจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในระหว่างวันที่ 26 ธันวาคม 2565 – 14 มกราคม 2566 และนัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองตามนัดหมาย โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ

Independent Simple test เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน และทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับความคาดหวังการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ตามประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

ระดับความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคาดหวังสูงสุด คือ ด้านวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.62) และด้านที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุด คือ ด้านงบประมาณ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ข้อที่มีระดับความคาดหวังสูงสุด คือ การเก็บรวบรวมรายชื่อประชากรวัยเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนรวม จำแนกเป็นรายชั้น ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.73) และข้อที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุดคือ การรายงานผลการขอและการใช้งบประมาณค่าพาหนะของนักเรียนและค่าบริการรถยนต์ รับ - ส่ง นักเรียนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.87)

ด้านงบประมาณ พบว่า ข้อที่มีระดับความคาดหวังสูงสุด คือ โรงเรียนบริหารจัดการงบประมาณตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐและระเบียบ/หลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ มีการตรวจสอบและจัดทำบัญชีทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ และการผูกพันทั้งหมดตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.84) และข้อที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุด คือ การได้รับการจัดสรรยานพาหนะ เช่น รถยนต์ จักรยานสำหรับ รับ-ส่งนักเรียน และการเดินทางของนักเรียนมายังโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.79, S.D. = 1.00)

ด้านการบริหารบุคคล พบว่า ข้อที่มีระดับความคาดหวังมากที่สุด ได้แก่ การได้รับสิทธิขอย้ายของครูโรงเรียนเครือข่าย เป็นกรณีพิเศษ ไปโรงเรียนอื่นที่เกินเกณฑ์ได้ในกรณีที่ เป็นสาขาที่ขาดแคลนตามมาตรฐานวิชาเอก ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.83) รองลงมา การพิจารณาย้ายครูของโรงเรียนเครือข่าย ที่ประสงค์จะขอย้ายไปยังโรงเรียนอื่นที่มีครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดได้ทันที ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.84) และข้อที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุด คือ การจัดการศึกษาร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในการจัดการเรียนการสอนและการงานอื่น ๆ ของบุคลากร ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.76)

ด้านวิชาการ พบว่า ข้อที่มีระดับความคาดหวังสูงสุด คือ การพัฒนาครูให้ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ความสามารถของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.79) และข้อที่มีระดับความคาดหวังต่ำที่สุด คือ โรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์และจัดทำวิจัยเพื่อการบริหาร และการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.01, S.D. = 0.88)

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบรายคู่ พบว่า ด้านงบประมาณ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี (\bar{X} = 4.18) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี (\bar{X} = 3.76) และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี (\bar{X} = 3.76) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน น้อยกว่า ผู้ที่มี

ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป (\bar{X} = 4.09) ส่วนด้านวิชาการ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี (\bar{X} = 4.25) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี (\bar{X} = 3.94)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า

1. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย ส่วนใหญ่มีความคาดหวังในการเก็บรวบรวมรายชื่อประชากรวัยเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย โดยการจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนรวม จำแนกเป็นรายชั้นและรายงานผลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดทราบอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการงบประมาณตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และระเบียบหรือหลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบและจัดทำบัญชีทรัพย์สินตามระเบียบของทางราชการอย่างเป็นทางการ ปัจจุบัน มีการจัดการศึกษาาร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย โดยร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนและภาระงานอื่น ๆ ของบุคลากรให้เหมาะสม ร่วมกันส่งเสริม พัฒนาครูให้ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามสาขาวิชาเอก มีจำนวนครูและบุคลากรเพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ ท้ามาน (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มี 6 องค์ประกอบ โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ โรงเรียนมีงบประมาณในการบริหารจัดการศึกษาเพียงพอในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำในการบริหาร ครูและบุคลากรการศึกษา เพียงพอตรงกับความต้องการของโรงเรียน มีความรู้ความสามารถ ตรงตามสาขาวิชาเอกในการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความรู้และประสบการณ์ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดโครงสร้างการบริหารงานโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสมัครใจของบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนคุณภาพของชุมชน และโรงเรียนเครือข่ายส่วนใหญ่มีการจัดเก็บรวบรวมรายชื่อประชากรวัยเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของตนเองอย่างเป็นระบบตามระเบียบของทางราชการ โดยมีการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นปัจจุบันอยู่แต่เดิมแล้ว ส่งผลให้มีความคาดหวังในเรื่องของการเก็บรวบรวมรายชื่อประชากรวัยเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก ศุภโสภางค์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ประสบผลสำเร็จ พบว่า การบริหารจัดการต้นแบบโรงเรียนในพื้นที่ ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยประเด็นการดำเนินงานในแต่ละด้านที่มีผลสำเร็จมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ตามมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ ส่วนตามมุมมองของครู คือ เรื่องการทำงานเป็นทีมแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมิตร อัมมิเกกุล (2562) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 7 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความต้องการจำเป็นร่วมกันเป็นฉันทามติในภาพรวมและทุกด้าน โดยด้านคุณภาพครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความต้องการจำเป็นร่วมกันเป็นฉันทามติ เป็นลำดับแรก ควรดำเนินการตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การพัฒนาสถานศึกษาควรจะเน้นการพัฒนาทั้งระบบ ทางด้านการบริการ การจัดการเทคนิควิธีการสอน นิเทศการสอน ตลอดจนสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นสื่อเสริมการเรียนการสอน กำหนดอัตลักษณ์ มาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนา

1.2 ด้านงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคาดหวังต่ำที่สุด ในเรื่องการได้รับการจัดสรรยานพาหนะ เช่น รถยนต์ จักรยานสำหรับ

รับ - ส่งนักเรียน และการเดินทางของนักเรียนมายังโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย ส่วนใหญ่อาจยังไม่มีความมั่นใจในการที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในเรื่องดังกล่าวจากหน่วยงานต้นสังกัด เนื่องด้วยประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน จึงอาจส่งผลให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และโรงเรียนเครือข่ายมีความคาดหวังในเรื่องการจัดสรรยานพาหนะสำหรับ รับ-ส่งนักเรียน และการเดินทางของนักเรียนมายังโรงเรียนคุณภาพแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมณี ศุภโสภากพงศ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ประสบผลสำเร็จ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านกรรมการ ผู้ปกครอง ชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสถานที่ และสภาพแวดล้อม

1.3 ด้านการบริหารบุคคล พบว่า โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคาดหวังต่ำสุด ได้แก่เรื่องการจัดการศึกษาร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในการจัดการเรียนการสอนและภาระงานอื่น ๆ ของบุคลากรซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่ายซึ่งส่วนใหญ่ อาจยังไม่เห็นรูปแบบการร่วมมือกันบริหารโรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษาหลาย ๆ คน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังมีอำนาจหน้าที่ และขอบข่ายการบริหารงานที่เหมือนกัน ทั้งยังไม่มีความรู้ ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย อาจส่งผลให้ครูจึงมีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชัย ท้ามาน (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยเกื้อหนุน 2) การนำองค์การ 3) การวางแผนพัฒนากลยุทธ์ 4) การมุ่งเน้นผู้เรียน 5) การมุ่งเน้นและพัฒนาบุคลากร 6) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม บริบทและความสำเร็จที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสู่โรงเรียนคุณภาพ มีงบประมาณในการบริหารจัดการศึกษาเพียงพอในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ และมีภาวะผู้นำในการบริหาร ครูและบุคลากรการศึกษา เพียงพอตรงกับความต้องการของโรงเรียน มีประสิทธิภาพโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

1.4 ด้านวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนใหญ่อาจได้รับการมอบหมายงานที่ไม่ตรงตามความถนัด หรือสาขาวิชาเอกของตนเอง ส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่ายต้องพัฒนาครูให้ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรชร วรรณสอน (2563) ได้วิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มี 12 ด้าน 85 ตัวแปร คือ 1) ด้านปัจจัยสนับสนุน มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการร่วมกันในระดับนโยบายอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงความก้าวหน้าของเด็กสู่ความก้าวหน้าของครู 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เน้นการพัฒนาหลักสูตรให้มีการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่น 3) ด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้มีความทันสมัยใช้ระบบมัลติมีเดียที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยหลากหลาย 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการผลิตสื่อที่ทันสมัยได้มาตรฐานสร้างภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ และสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ปกครองช่วยควบคุมดูแลการใช้ตั้งแต่แรกเกิด 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาของนักวิชาการทุกภาคส่วน 7) ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน เน้นการใช้ฐานข้อมูลที่มาทบทวนและเป็นจริงเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตัวเองสามารถออกแบบการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม 8) ด้านการวัดประเมินผล เน้นการเปิดกว้างให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนผลการเรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ทั้งในและนอกระบบ 9) ด้านการนิเทศการศึกษา พัฒนาให้เป็นรูปแบบเครือข่ายออนไลน์ที่สำคัญที่สุดคือการนิเทศตนเองได้ 10) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เน้นการประกันจากตัวครูภายใต้ระบบวงจรคุณภาพ 11) ด้านการประสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง และ 12) ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะรอบด้านเพื่อการอยู่รอดในโลกศตวรรษที่ 21

2. การเปรียบเทียบระดับความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม จำแนกตามระดับ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อระดับความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาและครูมีบทบาทหน้าที่และเป้าหมาย ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน จึงมีความคาดหวังต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญัฐพร ฤทธิ (2561) ได้ วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย พบว่า 1) แนวทาง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบคือ การบริหารจัดการ นวัตกรรม และผลสำเร็จ 2) ความคิดเห็นของครูที่มี ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโอกาสทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับ ความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดย ภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันอาจมองเห็น กระบวนการพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาตามประสบการณ์ที่ต่างกัน ส่งผลให้มีความคาดหวังต่อการบริหารงาน ของโรงเรียนคุณภาพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รจนา ทองธรรมชาติ (2557) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหา และ แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยและผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์มากมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณและงานบริหารทั่วไปแตกต่างกันน้อย ส่วน การบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน โดยได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ด้านการบริหารงาน วิชาการควรพัฒนาเรื่องการผลิตและใช้สื่อ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรพัฒนาระบบการควบคุมภายในและส่งเสริมกิจกรรมชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการบริหารงานบุคคลควรส่งเสริม พัฒนาและ สนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานทั่วไป การส่งเสริม พัฒนาอาคารสถานที่ และการสร้างภาคีเครือข่ายกับชุมชน ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการเก็บรวบรวมรายชื่อประชากรวัยเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของ โรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนรวม จำแนกเป็น รายชั้น การจัดทำแผนและกำหนดพื้นที่บริการของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย พร้อมทั้งรายงานผลให้กับหน่วยงาน ต้นสังกัดทราบ รวมถึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ค่าพาหนะ ของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายที่มาเรียนร่วมกับ โรงเรียนคุณภาพ และการกำหนดวิธีการเดินทางของนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 ด้านงบประมาณ โรงเรียนควรบริหารจัดการงบประมาณตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบ/หลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบและจัดทำบัญชีทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ และการผูกพันทั้งหมดตามระเบียบของทางราชการ การได้รับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะงบบุคลากรและดำเนินการตาม แผนยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดทำค่าของงบประมาณสำหรับพัฒนาอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ เสนอหน่วยงานต้นสังกัด และการได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินการพัฒนาอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ ตามแผนค่าขอตั้งงบประมาณ

1.3 ด้านการบริหารบุคคล ครูของโรงเรียนเครือข่ายควรได้รับสิทธิขอย้ายเป็นกรณีพิเศษ ไปโรงเรียนอื่นที่เกินเกณฑ์ได้ในกรณีที่ เป็นสาขาที่ขาดแคลนตามมาตรฐานวิชาเอก โดยมีการพิจารณาย้ายครูผู้สอนของโรงเรียนเครือข่ายที่ประสงค์จะขอย้ายไปยังโรงเรียนอื่นที่มีครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดได้ทันที การกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย ร่วมกันในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนคุณภาพ และสรรหาพนักงานราชการหรือลูกจ้างชั่วคราวให้กับโรงเรียนคุณภาพ โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของครูต้องครบตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาเอก และมีครูครบชั้นครบห้อง

1.4 ด้านวิชาการ ครูควรจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับสภาพพื้นฐานความรู้ความสามารถของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อมของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่าย จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน และให้ใช้ระเบียบวัดและประเมินผลร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ได้ทราบว่าระดับความคาดหวังการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีระดับความคาดหวังมากที่สุดในด้านด้านวิชาการ ส่วนมากมีความคาดหวังในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาครูให้ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ศึกษาจึงขอให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวทางการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.4 ควรศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารทรัพยากรที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.5 ควรศึกษากลยุทธ์การมีส่วนร่วมการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กมล รอดคล้าย. (2565). **โรงเรียนคุณภาพ : รูปแบบและทิศทางการพัฒนา**. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.pimthai.co.th/100812>.

ณัฐพร ถาหมี. (2561). **การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ** สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

รจนา ทองธรรมชาติ. (2557). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภมิตร ธัมมิกะกุล. (2562). **การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 7**. รายงานการศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 9. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สนอง สุดสะอาด. (2560). **สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีประสิทธิผล** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- สมนึก ศุกโสภาพงศ์. (2562). การพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ประสบผลสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
ดุขุภักดิ์บัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2563 : Annual Report 2020. อุทัยธานี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). ร่าง โรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ. ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อภิชัย ทำมาน. (2561). รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.
การพัฒนาหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อรชร วรรณสอน. (2563). อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเพื่อรองรับการพัฒนาทักษะ
ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุขุภักดิ์บัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุษณีย์ สีแก้วตุ้. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อโรงเรียน
คุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and
Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.